

Aan het **college van Burgemeester en Wethouders** gemeente Raalte

Via mevr. J. Bos en mevr. M. Schrijver

Postbus 140

8100 AC RAALTE

Verzonden via e-mail: joukje.bos@raalte.nl en meike.schrijver@raalte.nl

Betreft: Gevraagd advies m.b.t. het Transformatieplan “Doen wat nodig is voor onze inwoners”,
alsmede de Wijzigingen Transformatieplan d.d. 10 sept. 2019

Van : WMO-raad Raalte & Adviesraad Werk en Inkomen

Raalte, 18 september 2019

Geacht college,

De WMO-raad Raalte en de Adviesraad Werk en Inkomen brengen u hierbij gezamenlijk advies uit over het Transformatieplan voor het Sociaal Domein “Doen wat nodig is voor onze inwoners”.

Afgelopen half jaar zijn we door uw stafleden meerdere malen geïnformeerd en hebben we mee kunnen denken over het transformatieplan. Nu de eindversie voorligt, brengen wij u graag advies uit over dit plan.

Algemeen

Wij waarderen de zorgvuldige procedure waarlangs dit transformatieplan tot stand is gekomen met rechtstreekse input van alle betrokken partijen, in het bijzonder van inwoners die binding hebben met het sociaal domein. Het is nl. van groot belang dat je, als je invulling wilt geven aan een goede, vraaggerichte ondersteuningsstructuur, het perspectief voor ogen hebt van die inwoners (en hun naaste omgeving) die op zorg en ondersteuning aangewezen zijn.

In het licht van de algemene doelstelling om de zorg en ondersteuning in het sociaal domein toekomstbestendig en financieel gezond te organiseren is er echter meer nodig dan een transformatie in werkwijze en organisatie. Er zullen ook inhoudelijke keuzes moeten worden gemaakt t.a.v. de te bereiken doelen en de inzet van middelen over verschillende doelgroepen. We gaan ervan uit dat het brede beleidskader sociaal domein, dat in ontwikkeling is, over de inhoud van de zorg en ondersteuning, en de inzet van middelen over de verschillende doelgroepen meer duidelijkheid zal bieden. We kijken daarom met belangstelling uit naar dat kader.

Het transformatieplan heeft door het ontbreken van een directe koppeling met het beleidskader een erg algemeen karakter en is ons insziens te weinig specifiek gericht op de diversiteit aan zorgbehoeftes en andere hulpvragen van de mensen in het brede sociaal domein.

Het uiteindelijke doel is kwalitatief goede zorg/hulp/voorzieningen e.d. te bieden aan cliënten van het sociaal domein binnen het door het college gestelde financiële kader. Eventuele toekomstige wijzigingen in de beschikbaar gestelde overheidsmiddelen kunnen hierop van invloed zijn. De vraag is dan echter: Wie of wat prevaleert als het erop aankomt: het budget of de inwoner met een zorg- / hulpvraag? En welke hulpvragen krijgen dan prioriteit?

In uw laatste memo: wijzigingen transformatieplan over het ontwikkelen van een nieuw monitoringsysteem wordt al veel concreter de bewaking van het financieel kader vastgelegd. Wij adviseren u hierbij ook inzichtelijk te laten maken waar de financiën aan worden besteed. Met name de uitsplitsing naar directe tijd voor cliëntenzorg ten opzichte van de indirecte tijd voor overleg, administratie, reistijd, beleidsvoorbereiding etc. biedt aanknopingspunten om de doelgerichte inzet van middelen te beoordelen en de efficiëntie in werkwijze tegen het licht te houden. Graag vernemen we van u of dat in het monitoringsysteem wordt meegenomen.

Voorts zijn we positief over het feit dat Communicatie als onderdeel wordt opgenomen in het Transformatieplan.

Graag gaan wij in het vervolg nog nader in op de zes door u geformuleerde thema's en onze adviezen daarover.

Thema 1: een gebiedsgerichte aanpak

Wij ondersteunen de keuze om meer integraal en wijkgericht te werken mits de focus gericht blijft op de meest kwetsbare, hulp- of zorgbehoeftige burgers en de inhoud van de te leveren hulp. Veel inwoners kunnen zichzelf met hun naasten prima redden, ook met spontane initiatieven ter ondersteuning vanuit de wijk. De gemeente kan dit faciliteren met morele en praktische steun (eetgroepen, vrijwilligers, vervoer, wandelgroepen etc).

Een centrale rol wordt toegekend aan de Kernteams. Dit vraagt om evaluatie. Veel Kernteams zijn bij de burgers weinig bekend en zijn weinig gericht op hulpvragen en de primaire zorg. De vraag is of de kernteams wel in alle gevallen de rol spelen die was beoogd, en of de nagestreefde doelen ook op een andere manier kunnen worden bereikt. Nadere afstemming met de gebiedsgerichte clusterteams is gewenst.

Thema 2: innovatief ondersteuningsaanbod

Een kritische analyse t.a.v. hoe de huidige hulp/zorg verloopt, met daarop aansluitende verbeterplannen, juichen we toe. Waar nu de financiële grenzen van de geboden hulp/zorg bereikt worden, lijkt het de raden niet wenselijk te gaan experimenteren met het hulp- en zorgaanbod, zeker niet als dat zo maar tot een uitbreiding zou leiden. Natuurlijk is het openstaan voor succesvolle, innovatieve ervaringen goed, maar de focus dient primair gericht te zijn op zinvolheid en doelmatigheid van ondersteuningsaanbod.

Als plattelandsgemeente heeft Raalte nog een cultuur die gericht is op gemeenschapszin en zorg voor elkaar. Van hieruit zien wij al spontane Right to Challenge initiatieven; een actieve uitbreiding door de gemeente hiervan heeft voor ons dan ook geen prioriteit.

Thema 3: inspelen op de vergrijzing

Een analyse van de dynamische ontwikkelingen met betrekking tot de toenemende vergrijzing lijkt ons van groot belang. Het aantal inwoners met chronisch somatische ziekte en dementie zal toenemen. De hulpvraag zal dus ook groeien. Tegelijkertijd zien we dat ook mannen langer blijven leven en langer als mantelzorger beschikbaar zijn. Het beleid gericht op een zo lang mogelijk thuis blijven wonen, al dan niet met ondersteuning, is een goed uitgangspunt. Maar het gaat er niet alleen om wat ouderen zelf willen, maar vooral wat zij zelf al dan niet met mantelzorgsteun kunnen.

De huidige signalen geven aan dat de risico's op crises en escalaties thuis toenemen met de leeftijd, en zo vaak een spoedeisend karakter hebben. Daarnaast is het ook van belang om attent te zijn op signalen van mogelijk financieel misbruik van ouderen.

In verpleeghuizen ontstaan wachtlijsten en bij opname in een ziekenhuis is vaak terugkeer naar huis niet meer mogelijk en ontstaat er een zogeheten verkeerde bedproblematiek. In de zorgketen van ouderen van lichte problematiek naar zwaardere, vullen dagbesteding en woonzorgvoorzieningen, als tussenschakels, een leemte in de zo nodige zorg. Voor mantelzorgers vormt dit een grote belasting en er kan hen maar ten dele hulp in die crisissituaties worden geboden. Dit geldt ook voor de zorgketens in de GGZ en de zorg voor mensen met een beperking, die wel thuis willen wonen, maar in een bepaalde periode dit niet meer kunnen. In de leemte van tussenschakels moet voorzien worden. De keuze voor Ontmoetingscentra is op zich een goed initiatief, maar lost de behoefte aan dagbesteding en ontlasting van het thuismilieu niet op. In deze zorg ligt er een grote uitdaging om flexibel op wisselende hulpvragen in te kunnen spelen.

Thema 4: een sterke samenwerking met de juiste partners

In het sociaal domein zijn op het gebied van zorg en welzijn, werk en inkomen en jeugd vele verschillende doelgroepen met heel eigen behoeftes aan steun en zorg; bijna iedere doelgroep kent eigen samenwerkingsnetwerken en partners, zeker als het tweede- en derdelijns problematiek betreft. Huisartsen en hun praktijk- verpleegkundigen vormen van oudsher de poortwachters in de zorg. Samenwerking met hen lijkt ons zeer gewenst zonder in bureaucratische procedures te vervallen. Voor jeugdigen vormt het onderwijs een belangrijke samenlevingspartij; voor baby's en kinderen betreft dat de GGD. Bij begeleid wonen en openbare ordeproblemen komen de politie en woningbouwcorporatie in beeld. Specifieke aandacht voor de overgang van 18- naar 18+ jong-volwassenenzorg achten wij zeer wenselijk, met name bij kwetsbare jongeren met een beperking en jonge statushouders. Er is behoefte aan samenwerkingscircuits rondom alle WMO-doelgroepen, in de GGZ, de ouderenzorg, de jeugdzorg, problemen rond huiselijk geweld, mensen met een beperking, multiprobleem huishoudens en de zorg bij alcohol- en drugsverslaving etc..

En dan loopt daar ook soms nog dwars doorheen dat veel mensen niet deelnemen aan het arbeidsproces, of hun financiën niet op orde en grote schulden hebben met alle gevolgen van dien. Samenwerking met tal van partners in de sfeer van vroeg-signalering en preventie bij financiële problemen is daarbij van groot belang, alsmede afstemming met het UWV en andere partners op het gebied van werk en inkomen.

Kortom: een nauwe samenwerking met de juiste partners is op alle gebieden onontbeerlijk.

Thema 5: meer grip op financiën

Het ligt voor de hand dat in een domein waar veel geld omgaat het geld enerzijds doelmatig wordt besteed zonder overschrijding van begrotingen, maar dat er ook een goed overzicht is over het verloop van de financiën, zodat er tijdig kan worden bijgestuurd. Immers, zonder goede budgettering en monitoring, en het goed beleggen van verantwoordelijkheden heb je geen inzicht, en wanneer het verkeerd loopt hooguit het nakijken.

Onder de projecten bij dit thema wordt het verder bouwen aan een (financieel) toekomstbestendige Sociale Werkvoorziening genoemd. Volgens ons staat dat al geruime tijd op de agenda, maar kennelijk wil de overgang van SW-ers naar regulier of passend werk – ondanks speciale stimuleringsgelden – niet lukken. De vraag is daarom wat er nu alsnog wordt onderzocht?

T.a.v. het ontwikkelen van een monitoringsysteem vragen we ons af hoe dat tot nu toe gebeurde. Een monitoring op financiële inzet en resultaat en op maatschappelijke effecten zal toch staande praktijk zijn, nemen we aan.

Een goed monitoringsysteem zou zicht moeten bieden op de vraag waar tekorten ontstaan in de hulp aan diverse doelgroepen. Vragen die zich dan aandienen zijn: hoe om te gaan met de budgettaire kaders en welke keuzes maakt de gemeente bij een overschrijding van het budget. Op grond waarvan worden de prioriteiten gesteld zonder de kwaliteit van de zorg aan te tasten? Hoe denkt men efficiënter en effectiever te kunnen werken? En waar dienen eventuele extra middelen vandaan te komen? Transparantie in de besteding van de gelden in het sociale domein is voor alle partijen zeer gewenst, zeker als men pijnlijke keuzes moet maken. Het op tijd de trends in de besteding zichtbaar maken is hierbij van groot belang. Daarnaast dient zo'n monitoringssysteem inzichtelijk te maken of de gelden ten goede komen aan een efficiënte en goede cliëntenzorg, dan wel of er veel tijd en geld aan indirecte taken als overleg, administratie, interne organisatie etc. besteed wordt.

Thema 6 : een gemeentelijke organisatie die denkt vanuit de inwoner

Een kanteling van de organisatie naar de inwoners waarin het inwonerperspectief het uitgangspunt vormt vraagt ook om een verandering van organisatiecultuur. Dat daaraan expliciet aandacht wordt besteed is van groot belang want een cultuurverandering is meestal een langdurig proces. De activiteiten die daarvoor zijn gepland lijken ons zinvol.

De ontwikkeling van één overkoepelende verordening voor het sociaal domein naar voorbeeld van de omgekeerde modelverordening juichen we toe.

Thema 7: Grip op de financiën voor de jeugdhulp

De grip op de financiering jeugdzorg is lokaal, regionaal en landelijk een bron van zorg. In Raalte is de nulde – en de eerstelijnszorg via het aanbod van het CJG goed verzorgd. Knelpunten vormen -zowel inhoudelijk maar ook financieel- de ambulante specialistische jeugdzorg alsook de instellingszorg.

Ons advies is om de tweedelijns specialistische jeugdzorg door jeugd GGZ-psychologen en – therapeuten toe te voegen aan het CJG-aanbod, zodat continuïteit van zorg en goede diagnostiek gewaarborgd zijn. De ernstige, langer durende, klinische jeugdzorg vraagt veel geld en expertise; dit

kan alleen regionaal opgelost worden en verdient uw volle aandacht. Wij verwachten hiervoor een plan van aanpak voor het komend jaar.

Het transformatiebudget

Het gehele transformatietraject reikt op vele plaatsen verder dan het sociale domein zelf en vormt een uitdaging voor de gehele gemeentelijke organisatie. Het risico bestaat derhalve dat gelden ten behoeve van kwetsbare zorg- en/of hulpbehoevende inwoners of bijvoorbeeld re-integratie-gelden deels ingezet gaan worden voor de interne organisatieontwikkeling.

Dat kan, ons inziens, niet de bedoeling zijn. Wij zien daarom graag een verantwoording tegemoet waaruit blijkt dat zorggelden ook daadwerkelijk aan de zorg - en/of hulpbehoevenden worden besteed, en in dezelfde zin ook voor andere sociaal domeingelden. Onze voorkeur gaat veeleer uit naar besteding van gelden aan een versterking van de wijkgerichte aanpak, of om in te spelen op te verwachten extra ouderenzorg, of voor financiële en inhoudelijke zorg in de jeugdzorg, of voor behoud van een toekomstbestendige sociale werkvoorziening , of voor ondersteuning van grotere gezinnen met financiële problemen etc.

Overigens, we realiseren ons dat een transitie dankzij goede afstemming , overleg en professionalisering meer kans van slagen maakt, maar vragen ons wel af of daarvoor de begrootte € 500.000 nodig en noodzakelijk zijn, en of daarvoor niet geput kan worden uit reguliere gelden voor organisatieontwikkeling?

Tot slot

Wij zijn in principe positief over het Transformatieplan voor het Sociaal Domein “Doen wat nodig is voor onze inwoners”. Wel met inachtneming van enkele kritische kanttekeningen over sommige inhoudelijke thema’s.

We hopen met ons advies een positieve bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van het Sociaal Domein, en wensen u en de afdeling Sociaal Domein daarbij veel wijsheid en daadkracht toe.

Met vriendelijke groet,

Namens de WMO-raad Raalte, Lex van de Grift, voorzitter

Namens de Adviesraad Werk en Inkomen, André klein Tank, interim voorzitter